

Ytterholmen fyr.

Erobring av Ytterholmen fyr

I ett år var vi på leit før vi fant stedet vårt her på Helgeland, Husvær, en øy uti havet. Bygningen var et fiskebruk fra begynnelsen av 80- tallet. Bruket hadde begynt å forfalle og vi var skeptiske de først to-tre minuttene. Men med uendelige padlemuligheter, svær kai og panorama utsikt til De syv Søstre og Dønnamann falt vi for stedet.

BENT OG INGE SKAUEN, HAVNOMADEN

Indreholmen.

døene strømmet på, og vi har nå jobbet ræva av oss i tre år for å utvikle stedet til et kajaksenter med overnatting, kajakkutleie, kursing, grønlandsåre- og kajakkverksted pluss en koselig pub. Stedet har vi kalt Havnomadens kajaksenter. Hele tiden mens vi har slitt og strevet, så har jeg gått og tenkt på fyret der ute. At det må erobres.

Men greia er at det ligger så vanskelig til. Med støvelhav ut mot storhavet, kjempedønninger, voldsom brottsjø og med raskt skiftende vær, som det er her på Helgeland, så er det ikke bare å stikke avsted. Vi ville også besøke Indreholmen og Lyngværet naturreservat, som er et av de viktigste hekkeområder for sjøfugl på nordre del av Sør-Helgeland, her på kanten av Vega verdensarv området. Her finnes stor- og toppskarvkolonier, mange stormåsekolonier og en betydelig bestand av hekkende ærfugl, tjeld og tyvjo. Og mye havørn selvfølgelig. Men med hekketid og fredning kan man bare dra dit før 15. april eller etter 31. juli.

Fyret ble opprettet i 1912 og avfolket så sent som i 2003. Og det ligger akkurat så langt ute at jeg har vært usikker på om vi skulle ta fyret i et jafs eller padle til et nærmere utgangspunkt, slå

leir, og så ta det derfra. Vi har tidligere padlet fra Dønna rett ut til Lovund i tøft vær, og fra Lovund til Træna, så distansen var ikke så avskrekkende. Men man kan ikke komme i land med kajakk hvis det er bevegelse i havet.

“Havna” ligger inne i en kile, som går inn fra sør. Kommer man med båt, må man heises på land med kran. Nærmeste landgangmulighet er Indreholmen, som ligger fem kilometer lenger nordøst. Og selv her kan det bli vanskelig hvis havdønninger slår inn havneinnløpet fra nord. Så da er neste mulighet for landgang Lyngværet, seks kilometer videre nordøstover.

Med litt usikker værmelding var vi ikke lystne på en så lang overfart. Med mulighet for kuling ville det bli et slit, når vi vet at hele området består av grunne områder, hvor det bryter ustanselig. Vi fikk også advarsler fra lokalbefolkningen om at vi ikke måtte finne på å dra ut dit, da været snur så fort der ute. Det er storhavet som kommer inn, og da med mulige 35 kilometer med padling, var det god grunn til noen vurderinger. Vi skulle jo tross alt kose oss.

Vi hadde tenkt turen som en rundtur, så valget ble å gå motsatt vei, 20 kilometer til Lyngværet med pause halvveis på Steinan.

Steinan.

I august hadde vi noen dager uten folk på huset og ingen bestillinger på kajakkutleie, så vi pakket i en fart. Og i yr glede og spenning over at vi skulle på tur, håpet vi at det ikke kom noen heller. Nå var det jaggu vår tur til en godtur.

I laber bris fra øst og stekende sol padlet vi ut på Husvær fjorden, hvor det raskt økte til frisk bris og vi fikk vinden akter på tvers. Irriterende vindretning med stadig korrigerer. Men det gikk i hvert fall brukbart raskt ut til Steinan. Men med værmeldingen i hu, ble det bare en kort rast, før vi satte kursen videre mot fyrlykten på sørenden av Gåsvær, og så videre ut til Lyngværet. Jeg ville forsikre meg at vi var i posisjon for “erobringen” neste dag. Avstanden fra leiren på Lyngværet og ut til fyret er ca 12 kilometer.

Hvis vi ikke kommer i land, så var de 12 km i retur ikke så avskrekkende. Men alt sto på vinden og dermed mye uforutsigelig brottsjø. Det var bare å vente og se. Vi hadde en herlig kveld på Lyngværet, med havørn og vin, tjuvjo og vin og noen måser og vin, som også ble eksotiske i det rike fuglelivet. Vi satt ute og fulgte sola ned i havet, før vi trakk oss inn i teltet til mer vin og fuglekvitter.

>>

Ytterholmen i det fjerne.

>>

Fyrlykten på Gåsvær.

Statens kaianlegg i Indreholmen - store steiner sammenlenket med grovdimensjonerte metallstenger, boltet og klinket med slegge.

Steinan.

Vinden økte på utpå natta og jeg lå og tenkte, fader heller, skal sjansen gå fra oss nå som vi endelig har kommet oss så langt ut. Vurderte fram og tilbake, fram og tilbake, ettersom vinden økte og sank i styrke. Sovnet dog til slutt og så våknet vi opp til stille, blankt hav og stekende sol, helt ubeskrivelig! Barnslig glede kan man nok kalle det, og troen ble stadig sterkere på at vi skulle få en topp padledag med erobring av fyret. Vi fikk oss en god frokost og pakket leiren ned på rutine. Sjekket at alt var på sin rette plass. Jeg er pirkete på sånt. At et eple triller fram og tilbake bak setet mitt kan ødelegge padlingen. Basta!

Første mål er sjekk av Indreholmen, som er registret som gammelt egg- og dunvær. Siden det har vært bosetting der i flere hundre år helt frem til 1953, med fisket som folkets eksistensgrunnlag, så ville det bli spennende og interessant å se hvordan de har bodd og levd så langt til havs. Og hvordan er det med landgang der? Historien forteller om mang en tragedie her ute ved fallgarden. Særlig vinterstid da storm og tungsjø gjorde det vanskelig. Et av de eldste sagn forteller om Vendel på Ytterholmen, som måtte stå og se mann og sønn kjempe mot brottsjøen da de skulle inn kilen til havna. Men de måtte til slutt gi tapt og Vendel ble sittende alene i hytta deres i mange dager, før det kom folk til hjelp.

Fra gammelt av holdt også huldrefolket til der ute på øyan. På øya er det ei hule, Skatvalskjerka, hvor de hadde sitt møtested. Kanskje de fortsatt møtes, selv om vi har bestemt oss for å tro at de ikke finns. Lyngholmen lenger ute var også et sted med mye huldrefolk. Uhuuu,...

Som sagt, været holdt seg rolig. Ikke så mye som en sky å se, blikkstilte og varmt. Det var bare å komme seg av gårde. Men først, det verste jeg vet, solkrem faktor 30. Greit nok å beskytte ansiktet, men fettete glatte hender på åra, det, det er noe griseri. Seks kilometer til Indreholmen over grunt vann, nesten støvelhav hele veien. Lett å

forestille seg kaotiske forhold når storbøra dundrer innover brotta. Men i dag, blanke lange døninger, og man kunne padle bort til ei grunne og håpe det brøyt ei lita bølge å surfe på.

Havneinnløpet til Indreholmen går nord – nord vest. Innerst i kilen går støa opp til siden. Vi kommer inn på fjære sjø, så det er bare å vasse i land. Og historien og slitet med tøffe forhold viser seg med en gang i statens kaianlegg av store steiner sammenlenket med grovdimensjonerte metallstenger, boltet og klinket med slegge. Ok, ja vel ja, så pass, er tanken som slår èn. To beboelseshus, brygger og naust står her enda, preget av tidens tann. Det er trist å se forfallet. Bærbusker, stauder og spor av potetåkrer får tankene til å vandre. Man blir bare full av beundring for pågangsmotet disse folka må ha hatt, og man får en anelse av det ufattelige slitet det må ha vært.

Det er en god, men underlig følelse å komme til et sted som Indreholmen, langt ute i havet, kjenne at historien strømmer på om liv og virke for ikke så veldig, veldig lenge siden. Og tanken på at det var noen av dem som levde hele sitt lange liv her ute er gripende.

Men vi skal videre mot målet. Vannet er krystallklart. Det er som å se ned i et akvarium hvor alt er frodig, rent og friskt. Lengre ute ligger fyret og mannskapsboligen, hjemstedet for flere tragiske historier. Ensomheten og isolasjonen på en sånn plass her ute har visst tatt vettet fra noen og enhver sies det.

Vi tar en liten omvei ut til huldrene på Lyngholmen, og kanskje det var en forkledd huldre som satt som en havørn på toppen og fulgte oss nøye før vi padler inn kilen på Ytterholmen. Lengst inn blant store fjærsteiner greier vi å landsette kajakkene. Turen opp den klassiske trappen er verdt slitet med en storslagen utsikt fra fyret. Her ser vi faktisk innover på vårt padleparadis. Fire mil inn til Søstrene. Vega i sør, Søstrene rett inn, Dønmain, Tomma, Lurøy, Lovund, Træna,

Hestmann og til Røddøy i nord. Eventyrøyer alle sammen.

Den forventede freden og roen utelir da sjøen flør og vi føler oss utrygge på kajakkene. Vi får i oss nisten med brødkiver og trækker trappene ned igjen til støyen fra diesellaggregatet i maskinhuset og kommer oss i kajakkene. Vi fortsetter rundt på innsiden av øya og kurser rett mot Steinan igjen. En overfart på et par timer. Tid til å finne rytmen og bare nyte.

Fremme padler vi inne mellom holmene, hvor det er grunnvannsområder med lange smale kanaler, turkis vann og deilig hvit sandbunn. Og lengst inne, i midten av øyriket finner vi DEN idylliske leierplassen. Henrykt over stedet og blottet for tanken på at sjøen ville falle, slår vi leir i paradiset. At det på fjæresjø blir tørlagt her inne får vi bekrefte neste dag. Vi er fanget og må vi vente "halve dagen" på å få vann nok under kjølen til å komme oss over ei steinrøys som stenger utgangen.

Men mens vi venter får vi tid til å utforske holmene. Det går villsau her ute og vi finner en stakkar, dau for lenge siden. Og det må ha vært en langsom død da den satt fast med hornene viklet inn i en bunt ilanddrevet tøyse pakkeband. Rått og trist.

Omsider siger sjøen inn igjen mellom holmene og med en god porsjon havregrøt, smørklatt, sukker og kanel, som gir energi, er vi endelig ute, og sugen på god padling. Og da, når man endelig har kommet seg ut, finner en god sittestilling, myker opp, har gode årer og teknikken er velsmurt, da er det er bare å dra på! Denne økta er harmonisk på blankstille vann. Nok en gang der alt stemmer. Herlig! Vi er hjemme på rekordtid, godt og trist på samme tid. Men Yesss ! Endelig. Ytterholmen fyr er erobret!!!

Du kan lese mer om artikkelforfatterene sitt paradis i Nordland: www.havnomaden.no